

BOGANMELDELSER

GRØNLANDSKE FOLKESAGN, bd. 1-4.
Anders Nyborg A/S, Internationalt Forlag,
kr. 244,-, i Grønland kr. 215,- (hos Atuagkat
Boghandel, 3900 Godthåb).

Det er rimeligvis en dåd, som Anders Nyborg A/S har gjort ved i reprografisk teknik at gendgive »Grønlandske Folkesagn opskrevne og meddelte af Indfødte, med dansk Oversættelse«. Det er fire bøger, som blev samlet og tilvirket fra 1859 til 1863, »trykt i Inspectoratets Bogtrykkeri af L. Møller, under Tilsyn af Hjælperer R. Berthelsen«. Og så er der de fine billeder af Aron fra Kangek. Dåden består i at give en videre kreds mulighed for at læse de spændende folkesagn fra meget gamle dage. Der er i alt 664 sider i de fire bind, og facsimile-udgaven rummer også andre tegninger end Arons kendte, bl. a. Jens Kreutzmann. Bind 1, 2 og 4 har sideløbende grønlandsk-danske tekster. Kun i bind 3, der udkom 1861, er der 96 sider grønlandsk tekst, hvorefter resten af de 136 sider er viet »Oversættelser og Uddrag« af sagnene i dette bind.

I alt 2000 sæt er nu i trykken. I Danmark er der uden tvivl mange interesserede, og i Grønland har man skaffet sig 200 sæt til samtlige biblioteker. Så er man dækket ind i landsdelen.

At anmelde de bøger, der kom for 113 år siden i Grønland, vil ligesom ikke være relevant. I stedet kan man henvise til Knud Oldendows »Bogtrykkerkunsten i Grønland« fra 1957. Der får man simpelthen alt at vide og på en korrekt og god måde.

Nu ligger de fire bind på bordet i smukke bind, som i Danmark koster 244 kroner. Og så kan man glæde sig til, at samme forlag næste år udsender ikke færre end syv bøger af samme slags, først og fremmest den berømmelige Pok fra 1857 - 30 sider i farver, forhåbentlig i gengivelsen også med det rosa omslag, som bærer titlen »Pok, en Grønlander, som har reist og ved sin Hjemkomst fortæller derom til sine Landsmænd og *Angekokken*, som møder Præsten og disputerer med ham«.

Disse grønlandske folkesagn er i den boglige form, de nu har fået, et kuriosum, en snurrighed, der dog indebærer den dybe historiske og folkloristiske sandhed, som masser af mennesker med tilknytning til Grønland tragter efter.

t.

Mikael Gam:
EEN GANG GRØNLAND - ALTID
GRØNLAND.
Forlaget Fremad. Kr. 29,75.

Denne bog er en kærlighedserklæring til Grønland og de oplevelser, som landet kan give mennesker, der forstår at værdsætte oplevelser og natur i en primitiv og måske barsk udfoldelse.

Det er en fortælling om oplevelser gennem et langt liv i grønlandstjenesten, hvor Gam begyndte som ung dansk lærer og senere som skolekonsulent, forstander på efterskolen, skoledirektør og endelig minister for Grønland.

Nogle vil nok synes ved læsning i dag, at bogen er meget detaljeret, men der er for mig ingen tvivl om, at den i grønlandslitteraturen vil indgå som et dokument, der giver et tidsbillede af en meget vigtig udviklingsperiode for denne landsdel.

Man får et indtryk af en tid, da det var en pionergerning, der blev udført under barske vilkår og med små midler.

Udviklingen fra 1925 og til 1965 er vel nok den epoke i grønlandshistorien, hvor de største ændringer er sket. Først med loven om Grønlands Styrelse af 18. april 1925, senere lovkomplekset fra 1950, der var baseret på Grønlandskommissionens betænkning af februar 1950, er to skelsættende begivenheder, som Gam har arbejdet under og med, og ikke mindst perioden 1940-45, hvor Grønland »lå alene«, og hvor springet fra tranlampen til elektricitet skete. Disse ting har Mikael Gam med, foruden et væld af detaljer om naturen, menneskene og hele det særlige grønlandske miljø.

Jeg anbefaler bogen som værdifuld læsning for alle, der gerne vil vide noget om landet og de betingelser, man i en epoke med en voldsom udvikling levede og arbejdede under - hvad enten læseren ønsker at genopfriske egne indtryk eller at tilegne sig en fornemmelse af den tid, der ligger umiddelbart forud for det Grønland, vi oplever i dag.

Jens Fynbo.